

ПРИКАЗ КЊИГЕ „СРПСКЕ ПОЛИТИЧКЕ ЕЛИТЕ И ВЕНС-ОВЕНОВ ПЛАН“, том II

Никола Тошић Малешевић

Српске политичке елите и Венс-Овенов план, том II,
Институт за савремену историју, Београд, 2011, 303 стр.

Сарадник Института за савремену историју др Владимир Петровић објавио је 2011. године други том збирке историјских извора који се односе на скори период прошлости постјугословенског простора под називом *Српске политичке елите и Венс-Овенов план (том II), Стенографске белешке са заседања Народне скупштине Републике Српске*. У овом делу приређивач је предочио документа као што су: извештаји генералног секретара УН о преговорима за период фебруар–март 1993 године; нацрт Мировног плана предложен 25. марта 1993; извештаји генералног секретара УН о преговорима за период април–мај 1993; извештавања дневног листа

Политика о преговорима у Атини; саопштење делегације Републике Српске о условном потписивању Венс-Овеновог плана у Атини 2. маја 1993; одлуке са 32. заседања Народне скупштине Републике Српске, одржане 19. маја 1993. на Палама, те извештавања *Политике* о одбијању Венс-Овеновог плана. Такође, у два одељка под називима *Од Женеве до Пала. Подвајање српских елита око усвајања Венс-Овеновог плана* на 14 страна и *Епилог: Крах Венс-Овеновог плана у сећањима протагониста* на 5 страна, приређивач овог дела сажето је описао догађаје до 30. заседања Народне скупштине Републике Српске као и догађаје који су уследили непосредно по завршетку поменутог заседања.

На почетку књиге, на три странице налазе се уводне напомене приређивача, којима је укратко описан садржај овог дела. Највећи део историјских извора у другом тому, објављених на 141 страници, представљају прекуцане стенографске белешке које се односе на 30. заседање Народне скупштине Републике Српске, одржано на Палама 5. и 6. маја 1993. године. На овом заседању одлучивало се о прихватању или одбијању мировног плана за Босну и Херцеговину, који су израдили Сајрус Венс и Дејвид Овен, копредседавајући Надзорног комитета Међународне конференције о бившој Југославији, а који је требало да оконча грађански рат у овој земљи. После бурне дводневне расправе заседање се завршило одбијањем Венс-Овеновог плана, тј. одлучено је да о његовом прихватању или одбијању одлучује народ Републике Српске на референдуму расписаном за 15. и 16. мај 1993. године.

Таква одлука у Народној скупштини Републике Српске била је усвојена са 51 гласом за, 2 против и 12 уздржаних од 65 присутних народних посланика. На крају, народ у Републици Српској на референдуму је одбио Венс-Овенов план.

На 15 страна у књизи приређивач даје приказ сећања протагониста о краху Венс-Овеновог мировног плана, па се може видети шта о томе кажу Дејвид Овен, Добрица Ћосић, Биљана Плавшић, Никола Кољевић и Момир Булатовић.

Може се рећи да збирка историјских извора, коју је приредио др Владимир Петровић, нуди пуно корисних података и информација и има позитиван утицај на историјска истраживања новије историје простора бивше Југославије, чије се последице још увек виде и осећају. Многи проблеми који данас муче регион Балкана последица су, као што је већ речено у приказу тома I овога дела, тзв. ратова за југословенско наслеђе 1991–2001. године који су вођени у свим деловима бивше Југославије (Словенија 1991; Хрватска 1991–1995; Босна и Херцеговина 1992–1995; Косово и Метохија 1998–1999; Агресија НАТО-а на СРЈ 1999; Бујановац, Прешево и Медвеђа 2000–2001. и Македонија 2001). Због тога ово дело може бити корисно и за ширу јавност, а не само за научне и стручне кругове. Међутим, као и у I тому, о неким оценама приређивача може се расправљати. Чини се да је приређивач, у неким деловима књиге, износио одређене политичке ставове (на пример, „*председници СРЈ, Србије и Црне Горе са својом свитом*“ и слично). Што се тиче саме књиге, она је прегледна и технички добро опремљена. Садржаје прате адекватна објашњења у критичком апарату, док су документа највећим делом прекуцана, изузев извештавања дневног листа *Политика* о преговорима у Атини и одбијању Венс-Овеновог плана и саопштења делегације Републике Српске о условном потписивању Венс-Овеновог плана у Атини, која су дата у облику факсимила. У делу се налазе и табела, мапа БиХ са структуром привремених провинцијских влада, ревидирана мапа БиХ Венс-Овеновог плана са уцртаним Северним коридором, фотографије, затим хронологија мировних преговора о БиХ у периоду јануар–мај 1993. године, биографски регистар, списак скраћеница, резиме на енглеском језику и белешка о приређивачу. Књига је штампана у тиражу од 300 примерака. Штапање је суфинансирало Министарство просвете и наука Републике Србије, док је извршни издавач штампарија М-граф из Трстеника.